

מתוך 'הילד'

המשורר הוא המסכן שבאדם, אומללה של האנושות כולה. לעתים קרובות הוא גם סומא וישיש. וגם אם אין זה נראה כך, גם אם, אדרבא, ישנו משורר שהוא בעל בעמיו, צעיר ומאושר, גם אם הוא עצמו עשיר, הילדון שבתוכו נותר אביון ודל. כלומר, הוא נותר עני באשר הוא ילד.

כי הילד לעולם יישאר עני, גם בעריסת זהב, ולעולם יושיט את ידו לכל חפץ ולכל איש כחסר כל, המתאוה לפת הלחם של אדם רצוף והיה שמח לעמוס על כתפיו את משאו של אדם השרוי במצוקה. בשל כך לא ורגיליוס עצמו, אלא הילד שבתוך לבו היה זה שלא רצה עבדים בשדות. האם נאמר שהשראתו של ורגיליוס לתביעת חירות זו באה לו מספרו של נביא או פילוסוף? לא: ייתכן שהוא עצמו לא היה מודע לה, לחירות שדרש; היתה זו שירתו שקראה לבטל את העבדות, כי העבדות איננה פואטית. היא לא פואטית, והילד השמימי שלא רואה אלא את הפואטי, לא יכול היה לראות אותה. עד כדי כך שאלמלא היו לנו עדויות נוספות מתקופתו של ורגיליוס מלבד זו שלו, היה עלינו להאמין שלא היו קיימת אז אותן דלות ואומללות המלוות אותנו עד ימינו. אח! היינו צריכים להאמין שישו, עוד בטרם נולד, היווה השראה למשורר הכפרי מאַסְפֶּריה¹, שחש באחוה האנושית הגדולה כאילו נחה עליו הנבואה של ימי הציפייה²!

¹ ב'הקומדיה האלוהית' לדנטה, ורגיליוס מדריך את המחבר בתופת ובכור המצרף, אולם אינו מורשה להיכנס לגן העדן בשל היותו משורר פגאני שלא ידע את ישו.

² התקופה הקודמת לחג המולד בה "מצפים" המאמינים הנוצרים הן ליום לידתו של ישוע והן לביאתו השנייה.

אין שום עבדות באיטליה של ורגיליוס, וגם לא עובדי כפיים ואריסים !

• • •

כך משורר אמיתי, אף מבלי שיתכוון לכך או אף יבקש זאת, נושא, אם לשאול ביטוי מדנטה, את האור עמו. לא, אדרבא, לא עמו, אלא ממש בתוכו – בתוך נשמתו נושא הוא את הזוהר והלהט של מאור השירה הגדול. ובכך הוא גם, כפי שנהוג לומר היום, סוציאליסט, ואפשר היה לומר גם אנושי. השירה, אפוא – ומדובר אך ורק בשירה ראוייה לשמה – היא זו שמשפרת ומחדשת את פניה של האנושות, מסלקת ממנה לאו דווקא את הרע כשם שאת הבלתי-פואטי. מעט מעט מתברר כי הבלתי פואטי הוא מה שהמוסר מזהה פָּרַע – והאסתטיקה כמכוער. אבל לא בכל הנוגע לרוע ולכיעור מוציא משפטו הפילוסוף הפראי במקרה שלנו. זהו הילד הפנימי שנגעל.

ילד זה, כשם שהוא מגולל את פרשיותיהם של גיבוריו, ומגלה לנו הכול אודותיהם, לא רק את מסכת קרבותיהם ודבריהם המפורשים אלא גם את חלומותיהם וסיפורי הבדים שלהם, ומצייר למעננו גם, לדוגמה, את סוסיהם, ושב ומציין איך הם מלחכים עשב או מזיעים או מעלים בפיהם קצף, אך לעולם לא שהם מטילים גללים (ואתה ודאי מבחין שאני משתדל ככל יכולתי שלא לגרום לך לעקם את אפך מעבר להכרח); באופן דומה, כך גם מהנעשה בנשמתנו הוא אינו מספר אלא את הטוב ומחזותינו אינו מתאר אלא את היפה. שכן, לשורר את הרע תובע מן המשורר עול ממושך, אלא אם מדובר במעשה טירוף. ובמקרה זה, בכך בדיוק מצוי הטירוף: לחשוב על הטוב ולשורר את הרע. ומסיבה זו, ילדי היקר, טועים מאוד כל אותם אלה אשר – רק משום שאינך מסוגל לראות אלא את הטוב – מייחסים מידות טובות לאדם שבחובו אתה שוכן. אדם שכזה עשוי להיות בריון אלים, ויחד עם זאת לשאת בקרבו נער שישורר לו את מנעמי השלווה והתום, את הבית שאליו אינו יכול לחזור או הכנסייה שבה אינו יודע להתפלל

• • •

המשורר, אם מדובר במשורר אמת וככל שהוא קשוב למוצא פיו של הילד שבתוכו, נעשה מקור השראה למידות טובות, להתנהגות של בני תרבות,

לאהבת מולדת ועם ואדם. ומכאן גם האמונה והעובדה שצילילי הצ'טרה³ מחזיקים את אבני חומותיה של עיר זו יחדיו, מפיחים חיים בצמחים ומבייתים את חיות הפרא, ושאומרי-השיר הובילו וחינכו את העמים הקדמונים. אבנים, צמחים, חיות פרא, עמים קדמונים – כולם הולכים בעקבות קולו של הילד הנצחי, של אל צעיר, של הקטן והעדין שבבני שבט הפראים. ואלה, בתורם, מזדככים מעצם ההקשבה לילדותם שלהם, ומן ההרהור בה.

1897

(מאיטלקית: יונתן פיינ)

³ כלי מיתר עתיק, שהתפתח לגיטרה המערבית ולסיטאר ההודי.